

Hősi parcella állami támogatással

Katonai tiszteletadás mellett avatták fel október 29-én azt a hősi parcellát, amely a Budakeszi Szépítő Egyesület, a Budakeszi Kultúra Alapítvány, a Budakeszi Sváb Nonprofit Kft. összefogásával és a honvédelmi tárca erkölcsi, szakmai és pénzügyi támogatásával jött létre a budakeszi temetőben. Az ünnepi megemlékezésen beszédet mondott Menczer Tamás államtitkár, Téglás Gyula alezredes és Győri Ottilia polgármester, a felszentelést Filó Kristóf plébános úr végezte.

A temető IV-es parcellájába az 1940-es évektől temettek katonákat. Az ez alkalomra megjelentetett, a budakeszi katonai emlékhelyekről szóló *Az I. és II. világháború budakeszi katonai emlékhelyei* című kiadvány 65–79. oldalán táblázatba rendezve megtalálható róluk minden eddig fellelt adat. A kezdetben katonás rend a parcellában 1944 végére felbomlott. Súlyosan sebesült német és magyar katonák érkeztek a szanatóriumba, Budapest körülvárásiánál, Budakeszi 1944. december 24-i szovjet megszállásánál a faluban elesett magyar katonák, az 1945. februári kitörés áldozatai, foglyul ejtett és kivégzett német katonák is jelentős számban kerültek a parcellába, egyes vagy tömegsírba.

A háború után évtizedekig nem volt tanácsos az elesett magyar vagy német katonák sírjait ápolni. A kitelepítések miatt megfélemlített maradék német lakosság beszélni sem mert róluk, így a szemtanúk lassan kihaltak, és az utódok pedig keveset tudtak a parcella szerepéről. A szovjet, lengyel, román, görög sírokat törvény védte, azok fenntartása kötelező volt, a hazájáért elesett magyar katonák sírját nem védte semmi.

A Budakeszi Szépítő Egyesület 1989 októberében készítetett a feltételezett sírok fölül egy II. világháborús emlékművet, melyen a falu áldozatainak neveit tüntették fel. Az „érzékeny” helyzetű IV-es parcellában az utóbbi

években polgári személyeket kezdtek temetni, ám amikor 2019 őszén egy sír ásásakor katonai maradványokat találtak, értesítették a Honvédelmi Minisztérium hadisírgondozóit, akik egy magyar katonát exhumáltak. Egy újabb sírnál egy német tengerészkatona nyughelyére bukkantak. Ekkor Maruzs Roland alezredes, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum

(HM HIM) belföldi hadisírgondozó osztályának vezetője, korábbi erdélyi és szlovéniai együttműködésük alapján Bánkuti Ákosnak, a Budakeszi Kultúra Alapítvány kurátorának a segítségét kérte az új betemetések leállítására, aki egyeztetésre hívta Hidas Mátyást, a Szépítő Egyesület elnökét, a temetőtulajdonos önkormányzatot és a temetőüzemeltetőt. Megállapodtak, hogy a HM HIM szakemberei a Budakeszi Kultúra Alapítvány anyagi támogatásával (munkagép költsége) 2020 februárjában alapos feltárást, szükség esetén exhumálást végeznek, és a II. világháborús emlékmű környezetébe helyezik el az exhumáltak maradványait, egy méltó katonai sírkert kialakítása érdekében.

A feltárásnál az ott nyugvó 115 magyar katona közül már csak negyvenhat maradványát sikerült kiemelni a rátemetések miatt. További hatvan, a budapesti kitörésnél elesett német katona tömegsírját is megtalálták. Őket a Német Háborús Sírokat Gondozó Népi Szövetség szakemberei a budaörsi német–magyar katonate-metőben temették újra. A HM HIM pályázati lehetőséget biztosított, melyen a Budakeszi Szépítő Egyesület két ütemben támogatást nyert a hősi emlékhely kialakítására. A terveket Szani-Bednarik Júlia készítette. A hősi emlékhely az alábbi támogatóknak köszönhetően valósult meg:

- Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum – pályázati támogatás I. ütem 1 350 000 Ft, pályázati támogatás II. ütem 4 950 000 Ft,
- Budakeszi Város Német Önkormányzata a Budakeszi Sváb Nonprofit Kft. közreműködésével 1 900 000 Ft,
- Anton Mayer 180 000 Ft,
- Budakeszi Kultúra Alapítvány 180 000 Ft,
- Összesen 8 560 000 Ft.

Köszönet *dr. Kovács Vilmos* ezredesnek, a Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnokának a szakmai és pénzügyi támogatásáért, valamint *Maruzs Roland* alezredes, *Baráth Szilárd* főhadnagy, *Bacsa Péter* hadnagy, *Perger Zoltán* hadnagy, *Aranyossy-Péter Máté*, *Czidor Dániel*, *Füstös András*, *dr. Hofmann Zsolt*, *Klemán Dávid*, *Stier Márk* és *Rózsa Attila* hadisírgondozói és segítői munkájáért.

Köszönet *Freschli Krisztiánnak* a lelkiismeretes kertésze-ti és burkolati kivitelezésért, *Molnár Tibor* kőfaragó mes-ternek a műköves munkákért és a Budakeszi Szépítő Egyesület tagságának az önkéntes munkákért.

A Budakeszi Kultúra Alapítvány és a Budakeszi Szépítő Egyesület *Az I. és II. világháború budakeszi katonai emlékhelyei* című közös kiadványa megrendelhető a Kiskápolna könyvesboltban.

Bánkuti Ákos

Pákh Tibor, aki túlélte gyilkosait

Nevéről, krisztusi kálváriát idéző szenvedéseiről a rendszer-váltásig csak a Szabad Európa Rádió híreiben hallottunk. A napjainkban 97 éves jogász és műszaki fordító, **dr. Pákh Tibor** rendíthetetlenül és megtörhetetlenül élte meg, szenvedte végig a XX. század sorsfordító évtizedeit. Példaértékű élete a magyar szabadságért vívott küzdelem szimbóluma. A budakeszi Jobb Kor Polgári Egyesület hagyományos, 56-os forradalom és szabadságharc emlékét őrző civil rendezvényen 2019-ben és 2021-ben is Pákh Tibor volt a meghívott díszvendég a Budakeszi Országzászló- és 56-os Emlékkőnél. Kötelességünk, hogy ezt az életutat a fiatalabb generáció is megismerje!

meretében. Közben pedig gazdálkodni is próbált a családi birtokán, de hamarosan kuláklisra tették. Később műszaki fordítóként a Csepel Autógyárban helyezkedett el. 1954-ben ügyvédjelölt lett, de 1955-ben törölték a kamara tagjai sorából. 1956. október 25-én a Kossuth téri sortűzben megsebesült, november közepéig kórházban ápolták. 1957-ben munkahelyén megtagadta a magyar kérdés ENSZ-beli tárgyalása ellen a Kádár-kormány szervezte tiltakozó nyilatkozat aláírását, emiatt elbocsátották. 1960-ban ellenforradalmi tevékenység vádjával – politikai tanulmányok írásáért – letar-

„Pákh Tibor Komáromban született polgári családban. Apja ügyvéd-mezőgazdász, az FKgP megyei elnöke, többször képviselőjelöltje, anyja zongoraművész volt. 1942-ben beiratkozott a Pázmány Péter Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karára, majd 1944-ben, egyetemi tanulmányait megszakítva bevonult katonának, 1945-ben hadifogolyként szovjet kényszermunkatáborba került, és csak 1948 őszén tért vissza Magyarországra. 1949-ben jogi doktori oklevelet szerzett. Nemzetközi jogásznak készült, három nyelv is-

